

İSRAİL'İN ORTADOĞU STRATEJİSİ VE SURİYE

HARUN YAHYA

Hafız Esad'ın ölümünden sonra Suriye'de neler olacak? Hafız Esad'ın oğlu ve kardeşi arasındaki iktidar çelişkisi daha güçlü boyutlara varacak mı? Esad'ın otoritesi ile birarada tutulmuş bir "mozayik" olan Suriye'de iç karışıklık yaşanması olasılığı var mı? Bu sorular önümüzdeki günlerde sıkça tartışılacak.

Ancak, tüm bu belirsizlikler içinde, Ortadoğu'nun en etkili güçlerinden biri olan ve komşularının iç karışıklıklarına müdahale etmesiyle tanınan İsrail'in acaba bir hesabı var mı? Esad'ın ne kadar ömrü kaldığını hesaplamak için olmadık yöntemler kullanan Mossad, Esad sonrası Suriye için ne gibi bir plana sahip?

Hafız Esad, 1970'li yıllarda Mısır lideri Enver Sedat'la beraber.

İsrail'in Korkusu

İsrail Ortadoğu'da bir Müslüman denizinin ortasındaki bir ada gibi yaşamaktadır ve varlığını devam ettirebilmesi, bu "bünye"nin zayıf ve pasif kalmasına bağlıdır. Şimdiye dek ABD'nin gücü sayesinde kendisine yöneltilen tehditleri kolaylıkla püskürtebilmiştir ama uzun vadede bu yeterli bir destek olmayabilir. 20 sene, 30 sene ya da 50 sene sonra, içinde yaşadığı Müslüman denizinin daha güçlenmiş, bütünleşmiş bir biçimde İsrail'i kuşatmayacağını herhangi bir garantisi yoktur.

Potansiyel olarak her İsrailinin beyninin bir köşesinde var olan bu korku, İsraili psikoloji profesörü ve siyaset bilimci Benjamin-Beit Hallahmi'ye göre bir tür "Hittin Sendromu"dur. Hittin Savaşı, Kudüs'te kurulan ve bir asırdan fazla yaşayan Haçlı Krallığı'nın Selahaddin Eyyubi'nin orduları tarafından bozguna uğratıldığı savaştı. Büyük bir askeri güç sayesinde Batı'dan gelerek Kudüs'ü alan Haçlılar, sonuçta bünye tarafından kabul edilmeyen bir organ gibi, Filistin'den atılmışlardı. Aynı şeyin uzun vadede İsrail'in başına gelebileceğini ise kimse garanti edemez. Benjamin Beit-Hallahmi şöyle der:

"1187 yılındaki Hittin Savaşı, bugün Ortadoğu'daki hemen hiç kimse tarafından unutulmuş değildir. Bu, Selahaddin'in Haçlı ordusunu yendiği büyük savaştır. Hittin bugün İsrail'de, Taberiye yakınlarındadır. Ancak bu büyük savaşın yapıldığı yere, yoldan geçenlere bu tarihsel olayı hatırlatacak hiç bir işaret, hiç bir yazı konulmamıştır. Çünkü İsraililer Hittin'i hatırlamak istemezler, Hittin hakkında düşünmek istemezler. Çünkü bu savaş, onlara Hittin'in yeni bir benzerinin kendi başlarına gelebileceği ihtimalini hatırlatmaktadır." (Benjamin Beit-Hallahmi. The Israeli Connection: Who Israel Arms and Why?. s. 248)

1973 yılında Suriye ve Mısır'ın İsrail'e ani saldırısı ile başlayan Yom Kippur Savaşı, Hafız Esad'ın siyasi geçmişinin en önemli olaylarından biriydi. Üstte, savaşta yaralanmış Suriyeli askerler

Bu nedenledir ki, İsrail'in 1950'lerden bu yana temel mantığını hiç değiştirmeden uyguladığı strateji, Ortadoğu'daki Müslüman Arap dünyasını kendisine karşı birleşik bir cephe oluşturmaktan alıkoymaktı. Bu yüzden de, Müslüman Arap dünyasını birleştirmeye ve İsrail'e karşı hareketlendirmeye çalışan akımlar İsrail'in hep bir numaralı düşmanı oldu. Bu akımın ilk örneği, Mısır lideri Nasır'ın etkisiyle 1950'lerde başlayıp 70'li yıllara dek etkisini sürdüren anti-empyralist ve sosyalist içerikli Arap milliyetçiliği dalgasıydı. 1980'lerde ise ikinci bir dalga, bu kez İslam dalgası İsrail'e karşı stratejik bir tehdit olarak ortaya çıktı. 90'lı yıllarda iyice güçlenen bu akım, bugün İsrail için bir numaralı uzun vadeli stratejik tehdidi oluşturmuyor.

Peki ama İsrail kendisi için en önemli stratejik tehdit olarak gördüğü bu düşmana karşı ne tür bir bölgesel düzenleme peşinde? Yaşadığı coğrafyada, yani Ortadoğu'da komşularına ve diğer Arap

ve Müslüman devletlere karşı nasıl bir strateji belirliyor?

Bu sorunun cevabı bulmak için öncelikle yakın geçmişe bir göz atmak gerekiyor.

İsrail'in Sömürgecilerle İttifakı

İsrail, kurulduğu günden itibaren kendisini tehdit eden "Hittin Korkusu"na karşı kayıtsız kalmadı. Yahudi Devleti, bir Müslüman denizi konumundaki Ortadoğu'da hayatta kalabilmek için çok geniş kapsamlı bir "beka stratejisi" geliştirdi. Strateji, Ortadoğu ülkelerinin İsrail'e karşı birleşik bir cephe haline gelmekten alıkonulmasını öngörüyordu.

İsrail liderlerinin bu amaçla 1950'li yıllarda geliştirdikleri "çözüm", Ortadoğu'nun bir sömürge bölgesi olarak kalmasını sağlamaktı. İsrail Başbakanı Ben-Gurion, Ekim 1956'da Fransa ve İsrail liderleri arasında yapılan Sevr Konferansı'nda ortaya attığı Orta Doğu "yerleşim" planında şöyle bir öneri getirmişti:

"Ürdün'ün var olma hakkı yoktur ve bölünmelidir. Ürdün ırmağının doğu yakası Irak'a katılacaktır ve Arap mültecileri buraya yerleşecektir. Batı Şeria, özerk bir bölge olarak İsrail'e verilecektir. Lübnan, Hristiyan bölümünün dengesini bozan Müslüman bölgelerden kurtarılacaktır. Irak, Doğu Şeria ve güney Arap yarımadası İngilizler'in olacaktır. Süveyş Kanalı milletlerarası olacak ve Kızıldeniz boğazları İsrail kontrolü altına alınacaktır." (Benjamin Beit-Hallahmi. The Israeli Connection. s. 5)

Kısacası Ben-Gurion, Ortadoğu'nun İsrail açısından güvenli hale getirilmesi için bazı bölgelerin İsrail tarafından işgal edilmesini, bazı bölgelerin de İngiltere gibi Batılı güçler tarafından yeniden sömürgeleştirilmesini istiyordu. Bölge tekrar sömürgeleştirilecek ve İsrail bu işin gerçekleşmesine yardım edecekti. Hayfa Üniversitesi'nden Benjamin Beit-Hallahmi, bu konuda şöyle diyor: "1950'lerin ilk yıllarından itibaren, İsrail liderleri Üçüncü Dünya'da ve Ortadoğu'da sömürgeciliğin yıkılmasına yönelik olarak yapılan her hareketin İsrail için bir tehdit unsuru olduğunun farkındaydılar ve buna göre davranıyorlardı." (Benjamin Beit-Hallahmi. The Israeli Connection. s. 5)

İsrail bu strateji gereğince 1950'li yıllar boyunca Ortadoğu'daki sömürgeci güçlerle, yani Fransa ve İngiltere ile işbirliği yaptı. Fransa'nın Cezayir'deki bağımsızlık hareketini bastırmak için yürüttü kanlı savaşın ve müslümanlara karşı gerçekleştirdiği katliamların en büyük destekçisi İsrail'di. İsrail 1956'da ise İngiltere ve Fransa ile ittifak halinde Mısır'a saldırdı.

İsrail'in 1950'lerin başında tasarladığı ve uygulamaya koyduğu bu strateji, pek başarılı olmadı. Yahudi Devleti, yüzyılın ilk yarısında Ortadoğu'yu yönetmiş olan Batılı sömürgeci güçlerin bölgede tutunabilmesini sağlayamadı.

İsrail'in "Çevre" Stratejisi

Yahudi Devleti'ni kuran ve ilk iki onyılıni düzenleyen David Ben-Gurion ve kurmayları, bu noktada daha gerçekçi ve tutarlı bir "beka stratejisi" belirleme ihtiyacı duydular. İsrail'in, düşman bir "Müslüman Arap denizi" tarafından bir "ada" gibi çevrelendiği bir gerçektir. Bu durumda, yapılacak iki şey vardı:

1) Müslüman Arap denizinin ötesine uzanmak, bu denizin "çevresindeki" ülkelerle ittifak imkanları aramaktı. "Çevre stratejisi" adı verilen bu plan, İran ve Etiyopya gibi Arap Ortadoğusunun çevresindeki Arap olmayan ülkelerle ittifaklar kurmayı öngörüyordu.

2) Müslüman Arap ülkelerinin içindeki iç karışıklıkları, iktidar mücadelelerini körüklemek, iç savaşlar çıkarmak ve böylece bu ülkeleri parçalamak.

İsrail her iki stratejisini de ısrarla uyguladı. Etiyopya ve İran ile (Şah döneminde) çok güçlü ittifaklar kurdu ve bu şekilde Arap ülkelerine karşı stratejik bir güç elde etmiş oldu. Örneğin Kuzey Irak'ta 1960'larda başlayan ve 70'lerin ortalarına kadar süren Kürt isyanı, İsrail ve İran tarafından ortaklaşa desteklendi.

Öte yandan İsrail Ortadoğu'daki pek çok Arap ülkesinin "içini karıştırmak" ve mevcut çatışmaları körüklemek için çaba harcadı. Lübnan, Yemen, Umman, Çad ve Sudan'daki iç savaşların hepsinde de "İsrail parmağı" vardı. İsrail, bu iç savaşların hepsinde, savaşın Müslüman veya Arap olmayan taraflarını destekleyerek bu ülkeleri zayıflatmak ve parçalamak için uğraştı.

Ortadoğu İçin Siyonist Plan

İsrail Dışişlerinde eski bir görevli olan Oded Yinon'un, 1982 yılında Dünya Siyonist Örgütü'ne bağlı Enformasyon Dairesi'nin İbranice yayın organı Kivunim'de yazdığı bir rapor, Yahudi Devleti'nin Ortadoğu'da ne tür bir uzun vadeli strateji planladığını gösteren çok önemli bir belgeydi. "1980'lerde İsrail İçin Strateji" başlığını taşıyan yazı, İsrail'in tüm Ortadoğu'yu kendi beka stratejisi uyarınca düzenlemeyi, tüm bir bölgeyi "hayat sahası" haline getirmeyi hedeflediğini gösteriyordu çünkü.

Yinon'un raporu, Ortadoğu ülkelerinin demografik (nüfus) yapısını kendine temel alıyordu. Bu demografik yapının özeti şuydu:

Ortadoğu ülkelerinin hiç biri, tek bir millettten oluşan sabit ve köklü devletler değildirler, aksine, yapay biçimde birbirine tutturulmuş birer zoraki mozayiktirler. Bu durum, Ortadoğu'yu 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde sömürgeleştiren Avrupalı güçlerin yaptığı bir düzenlemenin sonucudur. Sömürgeciler, Irak, Suriye, Lübnan, Ürdün gibi Ortadoğu ülkelerini nüfus ya da mezhep temeline göre değil, kendi idari bölüşümlerine göre oluşturmuşlar, sınırları da masa üzerinde cetvelle çizmişlerdir. Dolayısıyla bu ülkelerin hiç biri, sosyolojik bir "millete" sahip olmayan, yapay ve dolayısıyla da kolaylıkla çözülüp dağılabilecek devletlerdir. Suriye ya da Irak vardır, ama "Suriye milleti" ya da "Irak milleti" gibi sosyolojik bir gerçek yoktur, dahası, bu devletlerin sınırları içinde birbirlerine pek de dostça bakmayan farklı dini ve etnik gruplar vardır.

Peki böylesine karışık bir Ortadoğu'da İsrail'in stratejisi nedir? Cevap basittir; "böl ve yönet" yani bu yapay devletlerin parçalanıp çözümlerini sağlamak.

Suriye'nin Parçalanması Senaryosu

"1980'lerde İsrail İçin Strateji" raporunun yazarı Oded Yinon, raporunda Ortadoğu'daki her Arap ülkesini ele alır ve İsrail tarafından nasıl parçalanabileceği hakkında fikir yürütür. (Örneğin Irak'ın; kuzeyde bir Kürt Devleti, ortada bir Sünni Arap devleti, güneyde ise bir Şii Arap devleti olmak üzere üçe bölünmesinin mümkün olduğunu, İsrail'in bu yönde çaba harcaması gerektiğini yazar. Dikkat edilirse bu plan bugün gerçekleşme yolundadır.)

"1980'lerde İsrail İçin Strateji" raporunda Suriye hakkında yazılanlar "parçalanma senaryosu" ise şöyledir:

"Suriye etnik yapısına uygun olarak, bugünkü Lübnan'da olduğu gibi çeşitli devletlere ayrılacaktır. Böylece kıyıda bir Şii Alevi devleti, Halep bölgesinde bir Sünni devleti, Şam'da buna düşman bir başka Sünni devleti, ve Havran, kuzey Ürdün ve belki bizim Golan'da bir Dürzi devleti. Böyle bir devletleşme uzun vadede bölgede barış ve güvenliğin garantisi olacaktır ve bu hedef bugün artık erişebileceğimiz kadar yakındır." (Israel Shahak, The Zionist Plan for the Middle East, s. 5.)

Yinon, Suriye'nin parçalanmasının bölgede "barış ve güvenliğin garantisi" olacağını söylemekle, kuşkusuz İsrail'in güvenliğini kastetmektedir. Yahudi Devleti'nin güvenliği, uzun vadede ancak Arap devletlerinin çözülüp parçalanması ile mümkün olabilmektedir çünkü ona göre. (Rapordan, İsrail'in zamanı geldiğinde Golan Tepeleri'ndeki işgalini sona erdirebileceği de anlaşılmaktadır. Yinon'un "bizim" diye tanımladığı Golan, birleşik bir Suriye'ye olmasa da, parçalanmış bir Suriye'nin "bakiye"lerinden birine verilebilir.)

Yinon, Suriye'nin bu tür bir çözülmeye nasıl sürüklenebileceği konusunda fikir yürütürken, ülkedeki Alevi azınlık iktidarının yarattığı gerilime dikkat çeker:

"Bugün Suriye ordusunun büyük bölümü Sünnidir, ama başlarında Alevi subaylar vardır. Irak ordusu ise ağırlıklı olarak Şiidir, ama subayları Sünnidir. Bunun uzun vadedeki önemi büyüktür ve bunun içindir ki, ordunun sadakati uzun ömürlü olamaz... İktidardaki güçlü askeri rejim (Hafız Esad rejimi) dışında, Suriye'nin temelde Lübnan'dan hiç bir farkı yoktur. Nitekim bugün Sünni çoğunluk ile iktidardaki Alevi azınlık (nüfusun yalnızca % 15'i) arasında sürmekte olan gerçek iç savaş içteki sorunun vahimliğini gözler önüne sermektedir." (Israel Shahak, The Zionist Plan for the Middle East, s. 5.)

İşte bu husus, bizlere İsrail'in Hafız Esad sonrası Suriye'de nasıl bir strateji izleyeceğini de göstermektedir: Orduya hakim olan Alevi subayları desteklemek, böylece Suriye'deki Alevilerin kurduğu azınlık iktidarını sağlamlaştırmak. Bölgedeki Sünni müslümanların her hangi bir muhalefetini ise, Hafız Esad'ın 1982 yılında yaptığı kanlı Hama ve Humus katliamlarında olduğu gibi, zalimce bastırmak.

İsrail'in uzun yıllar önce belirlediği bu stratejilerin Hafız Esad'ın ölümünden sonra değişen Suriye dengelerinde nasıl uygulanacağını önümüzdeki aylarda ve yıllarda birlikte göreceğiz. Elbette ki temenniz Suriye dahil tüm Ortadoğu ülkelerinde mezhep ve etnik kökenden kaynaklanan çatışmaların sona ermesi, bunların İsrail'in elinde bir koz haline gelmekten kurtarılmasıdır.

Sonuç

20. yüzyılda dünyanın en kanlı, en karmaşalı ve en husursuz bölgelerinden ikisi Ortadoğu ile Balkan Yarımadası ile oldu. Her iki bölge de büyük savaşlar, iç savaşlar, işgaller, gerilla hareketleri, etnik temizlikler, sürgünler, mülteciler gördü. Özellikle etnik ve dini farklılıklara dayanan çatışmalar, her iki bölgeyi de kan ve gözyaşı ile suladı.

Dahası, yüzyılın bitimine iki yıl kala, sözkonusu iki bölge de bu özelliklerini aynen koruyorlar. Her iki bölgede de zoraki bir barış rüzgarı estiriliyor, ama çatışmalara neden olan taraflar hala ayaktalar ve ilk fırsatta birbirlerine girmek için hazır bekliyorlar. Suriye'nin durumu da bundan farklı değil.

Oysa hem Balkan yarımadası hem de Ortadoğu bir zamanlar böyle değildi. Aksine, her iki bölge de asırlar süren bir istikrar, barış ve huzur dönemi yaşamıştı. Balkanlar'da 19. yüzyıla, Ortadoğu'da ise 20. yüzyıla kadar süren bu istikrarın nedeni ise, bu bölgelerdeki Osmanlı hakimiyetiydi. Bugün bazı tarihçiler, Ortadoğu'da Osmanlı hakimiyeti altında istikrar ve sükun içinde geçen asırları "Pax Ottomana", yani "Osmanlı barışı" diye tanımlıyorlar.

Görünen o ki, bölgenin yeniden huzur ve istikrara kavuşması, bölgedeki tüm Müslüman ülkelere etki edebilecek yeni bir "Osmanlı barışı"yla sağlanabilir. Bunun öncülüğünü yapması gereken devlet ise, elbette Osmanlı'nın yegane varisi olan Türkiye...